

"Қазақстан Республикасында инновацияларды дамыту және технологиялық жаңғыртуға жәрдемдесу жөніндегі 2010 – 2014 жылдарға арналған бағдарламаны бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 30 қарашадағы № 1308 қаулысына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 2 сәуірдегі № 315 қаулысы

Қазақстан Республикасының Үкіметі **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. «Қазақстан Республикасында инновацияларды дамыту және технологиялық жаңғыртуға жәрдемдесу жөніндегі 2010 – 2014 жылдарға арналған бағдарламаны бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 30 қарашадағы № 1308 қаулысына мынадай өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін: мынадай мазмұндағы 1-1-тармақпен толықтырылсын:

«1-1. Жауапты орталық және жергілікті атқарушы органдар, ұлттық холдингтер, компаниялар және ұйымдар (келісім бойынша) «Салалық бағдарламаларды әзірлеу және мониторингілеу ережесін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2010 жылғы 18 наурыздағы № 218 қаулысымен бекітілген Салалық бағдарламаларды әзірлеу және мониторингілеу ережесіне сәйкес Бағдарламаның іске асырылу барысы туралы а қ п а р а т б е р с і н . » ;

көрсетілген қаулымен бекітілген Қазақстан Республикасында инновацияларды дамыту және технологиялық жаңғыртуға жәрдемдесу жөніндегі 2010 – 2014 жылдарға арналған бағдарламада :

«1. Бағдарламаның паспорты» деген бөлімде: «Бағдарламаның міндеттері» деген жол мынадай мазмұндағы 4 және 5-тармақтармен толықтырылсын:

«4. Кейін осы шешімдерді отандық кәсіпорындарға енгізу үшін ғылымның алдына нақты технологиялық міндеттер қою.

5. Денсаулық сақтау және ауыл шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау, тамақ және қайта өңдеу өнеркәсібі үшін ғылымды қажетсінетін және бәсекеге қабілетті биотехнологиялық өнімдерді жасау және енгізу.»;

«Бағдарламаны іске асыру кезеңдері» деген жол мынадай редакцияда жазылсын: «Бағдарламаны іске асыру кезеңдері

1. 2010 – 2011 жылдар:

Бағдарламаны іске асырудың бірінші кезеңінде инновацияларды дамытуды мемлекеттік қолдаудың кешенді тетігін жасау және сынау болжанады.

2. 2012 – 2014 жылдар:

Бағдарламаны іске асырудың екінші кезеңінде бірінші кезеңде әзірленген

ғылыми-технологиялық процестерді қолдау құралдарын қолдану, өз тиімділігін көрсеткен пилоттық жобалардан оларды ауқымдандыруға көшу болжанады.»;

«Нысаналы индикаторлар» деген жол мынадай мазмұндағы 12-тармақпен толықтырылсын:

«12. 2015 жылға қарай зерттеулер мен әзірлемелерге ішкі шығындардың жалпы ішкі өнімдегі үлесін 1 %-ға ұлғайту.»;

«3. Ағымдағы жағдайды талдау» деген бөлімде:

«1. Саланың (сектордың) ағымдағы жағдайына баға беру, сондай-ақ бұл саланың (сектордың) елдің әлеуметтік-экономикалық және қоғамдық-саяси дамуына әсері» мынадай редакцияда жазылсын:

«1. Саланың (сектордың) ағымдағы жағдайына баға беру, сондай-ақ бұл саланың (сектордың) елдің әлеуметтік-экономикалық және қоғамдық-саяси дамуына әсері

Дүниежүзілік экономикалық форумның Жаһандық бәсекеге қабілеттілігі туралы 2012 – 2013 жылдарға арналған есептің қорытындылары бойынша Қазақстан әлемнің 144 елі арасында 51-орын алып отыр, бұл өткен жылғы позициядан 21 тармаққа жоғары болып табылады. Рейтингтің жақсаруы, ең алдымен, макроэкономикалық тұрақтылықпен және технологиялық әзірлік саласындағы ілгерілеумен түсіндіріледі. Сонымен қатар, инновациялардың даму деңгейі бойынша Қазақстан 103-орынды иеленіп отыр, бұл мемлекеттік саясатты және ұлттық басымдықтарды жетілдіру үшін негіз болып табылады.

Мемлекет тарапынан жүйелі күш-жігердің нәтижесінде инновациялар Қазақстан Республикасы дамуының стратегиялық маңызды бағыты ретінде айқындалды. Бастапқыда инновациялық даму мәселелері 2010 жылға дейінгі стратегиялық жоспарда, содан кейін 2003 – 2015 жылдарға арналған индустриялық-инновациялық даму стратегиясында, Қазақстан Республикасының ұлттық инновациялық жүйесін қалыптастыру және дамыту жөніндегі 2005 – 2015 жылдарға арналған бағдарламада көрініс тапты. Инновациялық қызметті құқықтық реттеу 2006 жылы «Инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау туралы» Қазақстан Республикасы Заңының қабылдануынан басталды.

Қазақстан Республикасы Президентінің 2010 жылғы 19 наурыздағы № 958 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасын үдемелі индустриялық-инновациялық дамыту жөніндегі 2010 – 2014 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламаны іске асырудың басталуы инновацияларды дамытуға жаңа серпін берді. Инновацияларды ынталандыру шаралары «Индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау туралы» Қазақстан Республикасының Заңында, 15 ілеспе заңда және 35 заңға тәуелді актілерде бекітілген болатын.

Бұдан басқа, әлемнің көптеген елдерінің тәжірибесі бойынша инновациялар саласындағы ұзақ мерзімді пайым және алдағы іс-әрекеттер жоспары айқындалды. Қазақстанның инновациялық саясатының келесі кезеңі Қазақстан Республикасы

Президентінің 2013 жылғы 4 маусымдағы № 579 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының 2020 жылға дейінгі инновациялық даму тұжырымдамасында көрініс тапты.

Ғылым саласында реформалар іске асырылды. 2012 жылы ғылымды қаржыландыру екі есе көбейтілді (47 млрд. теңге) және жалпы ішкі өнімнің 0,22 %-ына дейін жетті. Қаржыландырудың базалық, бағдарламалық-нысаналы және гранттық жаңа тетіктері енгізілді. Бұдан басқа, ғылыми зерттеулерді қаржыландыру мемлекеттік сатып алу туралы заңнаманың қолданыс аясынан шығарылды.

Ғылыми зерттеулердің басымдықтарын Жоғары ғылыми-техникалық комиссия айқындайды. Ұлттық ғылыми кеңестер құрылды, олардың құрамына ғалымдар, бизнес өкілдері және шетелдік сарапшылар кіреді. Мемлекеттік гранттарға үміткер ғылыми жобалардың сараптамасын жүргізу кезінде 2012 жылы әлемнің 59 елінен 659 шетелдік сарапшы, оның ішінде Еуропа мен Америка Құрама Штаттарынан 463 сарапшы жұмылдырылды.

Осының аясында ғылыми-инновациялық даму көрсеткіштерінде елеулі өзгерістер орын алды. Инновациялық белсенділік көрсеткіші 2009 жылғы 4 %-дан 2011 жылы 7,1 %-ға дейін өсті. 2009 жылмен салыстырғанда технологиялық инновацияларға жұмсалған шығындар 6,2 есе (31-ден 194,9 млрд. теңгеге дейін) өсті.

Технологиялық инновацияларға салынған шетелдік инвестициялардың 20 есе – 2,1-ден 40 млрд. теңгеге дейін өсуі маңызды фактор болып табылады, олардың үлесі қазіргі уақытта 20 %-ды құрайды. Шығарылатын инновациялық өнім көлемі шамамен үштен бір бөлікке, 142,1-ден 235,9 млрд. теңгеге өсті.

Бизнестің, өнеркәсіптің және ғылым саласының өзара іс-қимылының үдемелі ұлғаюы орын алып отыр. Зерттеулер мен әзірлемелер бойынша бірлескен жобалар саны 2009 жылы 235-тен 2011 жылы 390-ға дейін немесе 40 %-ға өсті. Бұл ретте ғылыми ұйымдармен бірлескен жобалар саны екі есеге 60-тан 134-ке дейін өсті, осы жобалардың үлесі 25-тен 34,3 %-ға дейін артты. Сондай-ақ жоғары оқу орындарымен бірлескен жобалар саны (15-тен 45-ке дейін) ұлғайды, жоғарғы оқу орындары әзірлемелерінің үлес салмағы 6,4-тен 11,5 %-ға дейін өсті.

Инновациялық бизнес жаңа серпіліс алды. Егер 2003 жылдан бастап 2009 жыл аралығы кезеңінде шамамен 180 инновациялық жобаға қолдау көрсетілген болса, 2010 – 2012 жылдар ішінде 400-ден астам жоба қолдау тапты.»;

«4. Индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік реттеудің қолданыстағы саясатын талдау» деген кіші бөлімде:

үшінші және төртінші бөліктер мынадай редакцияда жазылсын:

«Инновациялық қызмет елде Қазақстан Республикасының «Индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау туралы» және «Ғылым туралы» заңдарымен реттеледі.

Қазақстан Республикасының «Индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік

қолдау туралы» (бұдан әрі – Заң) және «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне индустриялық-инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» (бұдан әрі – ілеспе Заң) заңдары инновациялық бизнесті дамыту мәселелерін шешу мақсатында 2012 жылы қаңтарда қабылданды.»;

мынадай мазмұндағы бесінші және алтыншы бөліктермен толықтырылсын:

«Инновацияларды дамытудың барлық кезеңдерінде инновацияларды мемлекеттік қолдаудың ең жоғарғы ықтимал көлемімен қамтамасыз ету Заңның түйінді идеясы болып табылады. Заң халықаралық үрдістерге сәйкес инновация саласындағы терминологияны жетілдірілді, ол аса ауқымды ұғым – жаңа немесе жетілдірілген өндіріс түріндегі жеке және заңды тұлғалар қызметінің нәтижесі ретінде түсіндіріледі. Бұдан басқа, Заңда мемлекеттік органдардың құзыреттері неғұрлым анық бөлінді, индустриялық-инновациялық жүйенің құрамы құрылды, елді технологиялық жоспарлау жүйесінің негізі қаланды, индустриялық-инновациялық саясатты іске асырудың тиімділігін талдау тетігі ұсынылды, инновацияларды қолдау мен ынталандырудың жаңа тетіктері көзделді және қолданыстағы тетіктері жетілдірілді. Заңда индустриялық-инновациялық дамуды қолдаудың, оның ішінде инновациялық гранттардың 9 жаңа түрін қамтитын 14 құралы айқындалды.

Сонымен қатар, ілеспе Заңға сәйкес ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға компаниялар мен жер қойнауын пайдаланушылардың үлесін салықтық ынталандыру шаралары енгізілді. Олардың арасында ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға шығыстардың салық салу базасынан шегерімдер 50 % мөлшерінде және ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға арналған жиынтық жылдық табысынан жер қойнауын пайдаланушыларға салынатын тура салық – 1 % мөлшерінде.»;

мынадай мазмұндағы «6. Саланың инновациялық-технологиялық дамуын талдау» деген кіші бөліммен толықтырылсын:

«6. Саланың инновациялық-технологиялық дамуын талдау

Қазіргі уақытта, әлемдік қоғамдастық үшінші индустриялық революцияға қадам басты, оның сипаттамаларының бірі сұранысты топтау, тауарлар мен көрсетілетін қызметтер өндірісінде жеке тәсілді қолдану болып табылады, бұл жұмыс күшіне, өндірісті орналастыру мен ұйымдастыруға қойылатын талаптарға маңызды әсер етуге тиіс.

Осыған байланысты, Қазақстан индустриялық саясатты экономиканың басым салаларында бәсекелес артықшылықтарды мақсатты түрде пайдалануға бағыттауы қажет.

Айталық, ғылыми-техникалық даму басымдылықтарын айқындау мақсатында 2010 – 2011 жылдар кезеңінде Корея ғылым мен технологияларды бағалау және жоспарлау

институтының (КИСТЕП) әдіснамалық сүйемелдеуімен 2020 жылға дейінгі кезеңге бірінші ғылыми-технологиялық болжам жасау бойынша жұмыс жүзеге асырылды.

Ғылым мен технологиялар дамуының ішкі және жаһандық трендтерін егжей-тегжейлі талдау, сондай-ақ Қазақстанның басқа елдермен салыстырғанда бәсекеге қабілеттілігі деңгейін позициялау нәтижелері негізінде сараптамалық топтар Қазақстанның 2020 жылға дейінгі ғылыми-технологиялық дамуының пайымын, мақсаты мен міндеттерін тұжырымдады. Ғылыми-технологиялық дамудың пайымы мен мақсатына қол жеткізу үшін елге қажетті түйінді ғылыми-технологиялық бағыттар мен технологиялар айқындалды.

Осылайша, жүргізілген зерттеулердің нәтижелері бойынша Қазақстан үшін 2020 жылға дейінгі кезеңге басым болатын салалар қатарына – агроөнеркәсіптік, тау кен-металлургия кешендері, энергетикалық сектор, мұнай және газ секторы, машина жасау, ақпараттық-коммуникациялық технологиялар, химия және мұнай химиясы кірді.

Қолда бар ресурстарды республиканың стратегиялық басымдығына шоғырландыру мақсатында айқындалған салалардың шеңберінде Қазақстанның одан әрі дамуына серпін беретін және елді жаңа технологиялық деңгейге шығаратын 75 сындарлы технологиялар айқындалған.

Сындарлы технологияларды дамыту үшін мемлекет пен бизнестің үлестік қатысуы негізінде технологиялық құзыретті жоғарылату тетігіне айналуға тиіс нысаналы технологиялық бағдарламалар әзірленеді.»;

«4. Бағдарламаны іске асыру мақсаты, міндеті, нысаналы индикаторлары және нәтижелерінің көрсеткіштері» деген бөлімде:

«2. Нысаналы индикаторлар» деген кіші бөлім мынадай мазмұндағы жолмен толықтырылсын:

«

12	2015 жылға қарай зерттеулер мен әзірлемелерге ішкі шығындардың жалпы ішкі өнімдегі үлесін 1 %-ға ұлғайту	%	0,15	0,10	0,2	0,5	1
----	--	---	------	------	-----	-----	---

»;

«3. Бағдарламаның міндеті» деген кіші бөлімде:

«Технологиялық болжау және жоспарлау» мынадай редакцияда жазылсын:

«Технологиялық болжау

Технологиялық болжауды жүргізу Бағдарламаны өткізу және іске асыру кезінде ұзақ мерзімді құрал болады. Бұл, бір жағынан, өз құзыретінің дамуын қамтамасыз етуге, ал екінші жағынан, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді даму стратегиясын нақты айқындауға мүмкіндік береді.

Технологиялық болжау жүйесін енгізу мыналарға: технологиялық дамудың басым салаларын айқындауға;

сындарлы технологиялар бойынша болжамды инновацияларды және технологиялық

ш е ш і м д е р д і

б а ғ а л а у ғ а ;

нысаналы технологиялық бағдарламаларды әзірлеуге бағытталған.»;

«4. Бағдарламаны іске асыру нәтижелерінің көрсеткіштері» деген кіші бөлімде 2-тармақтың екінші бөлігінде «өңірлік және» деген сөздер алынып тасталсын.

2. Осы қаулы қол қойылған күнінен бастап қолданысқа енгізіледі.

Қ а з а қ с т а н Р е с п у б л и к а с ы н ы ң

Премьер-Министрі

С. Ахметов

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК